

Előszó

Az olvasó a *Pillanatképek a magyar középkorból* című kötet tartja a kezében, amely félszáz rövid tanulmányon keresztül enged betekintést a középkori ember mindennapi életébe. Vajon különböztek-e a középkori emberek hétköznapijai a miénktől, avagy a technikai vívmányok okozta változást leszámítva a maihoz hasonló helyzetekkel szembesültek elődeink?

A *Megtelik a bugyelláris* című fejezet az adókból és a vámokból származó jövedelmeket érinti, miközben nem felejtkezik el a hatósággal szembehelezkedőkről sem. Megtudhatjuk belőle, miként vetették ki az adót; hogyan szedték be; milyen módon folyt az egyezkedés az adó csökkentésére vonatkozóan; milyen lokális adófajták jellemezték a Magyar Királyság egyes területeit; kiknek járt ünnephez kötött ajándék, mely valójában egy adófajta volt, és mi folyt az országot behálózó vám-szedőhelyeken. A középkori Magyar Királyság legfontosabb nyersanyagainak kitermelési technológiája, szállítmányozása, kereskedelme és feldolgozása ismerhető meg *A föld mélyének kincse* című fejezetből, ugyanakkor azok gazdasági felügyelete is megmutatkozik, jóllehet az abból származó jövedelmekből nemcsak a király, hanem a vállalkozók is részesülni kívántak. Az ingatlantulajdont érintő jogi szabályozások, adásvételek, ma már ismeretlen öröklési lehetőségek és tulajdonjogot bizonyító szokatlan, meghökkentő eljárások jelennek meg az *Enyém, tied, övé* című fejezet írásaiban.

A középkori fizetőeszköz világába vezet el az olvasót *A pénz nem játék* című egység. Papír bankjegyekkel ugyan nem találkozhatunk a vizsgált időszakban, de a ma már ismeretlen ezüst- és aranypénzek csillogása mindenkit lázba hoz. Sokszínű éremkép jellemzi ezeket, a forrásokban pedig változatos elnevezések bukkannak fel, gyakran ugyanazon pénztípusra. Választ kapunk emellett arra is, miként került egy-egy új pénz forgalomba, és honnan tudták, hogy hiteles vagy hamis érmét tartanak a kezükben. A pénz elköltésének egyik módja az iparcikkek vásárlása volt.

Az ezeket előállító kézművesek műhelyeibe enged betekintést a *Mesterember kerestetik* című fejezet. A márkajelzést használó posztókészítők, a kerámiaedényeket előállító fazekasok, a különleges magyarként elhíresült eljárást alkalmazó bőrművesek mellett a középkori építészetben és kőfaragásban remekelő mesterek művei vagy leginkább azok részletei ma is kézzel foghatóak. A középkori árukészlet a magyar és külföldi kereskedők révén jutott el az ország különböző szegleteibe, és vásári forgatagokon, állandó épületekben, boltokban, kereskedőházakban cserélt gazdát. A kereskedelmi tevékenységet szigorú szabályok korlátozták, melyek az árucikk minőségére, az eladható mennyiségre, az adásvétel körülményeire és helyszínére is kiterjedhettek, tudhatjuk meg az *Adok-veszek, ha lehet* című fejezetből.

Azontúl, hogy a középkori címerek önmagukban is művészi alkotásnak számítottak, fontos szerepet játszottak egy-egy család, uralkodóház, állam reprezentációjában. A címerképek értelmezése, fejlődésének története által *Megszólnak a pajzsok* a fejezet lapjain elbeszélve birtokosuk történetét. Már igaz a középkorra is az a mondás, hogy *A szó elszáll*, azonban a papír megmarad, s őrizi megállapodások, szerződések vagy éppen országgyűlési határozatok emlékeit, kivéve persze, ha meg nem eszik. Mert ez utóbbira is találunk példát a kötet vonatkozó fejezetében. Már mindezekből is látható, hogy a középkort *Cseppet sem unalmas hétköznapiok* jellemezték, az utolsó rész, mely ezt a címet viseli, olyan figyelemre méltó, de egyáltalán nem ritka eseményeket vonultat fel, mint az uralkodói menyegző, a királyi utazások, a kincsek elrejtése, a fermentálás, a gyilkosság és a járványok.

Az írások a történelem, a művészettörténet, a régészet, a heraldika és a numizmatika témaköréből merítenek, megismertetve az érdeklődőkkel a legújabb kutatási eredményeket is, reményeink szerint élvezetes olvasási élményt kínálva.

A szerkesztők